SJB SELECTION

RECENSIE · JAZZ

Knives Out: Radiohead vs. Brad Mehldau

SJB SELECTION · OKTOBER 2026

Er is iets onthullends aan het horen van een geweldig nummer dat ontdaan is van bijna alles wat we er instinctief mee verbinden. *Knives Out* van Radiohead en de interpretatie van Brad Mehldau laten precies dat zien. De twee opnames bewonen radicaal verschillende muzikale werelden, en toch komen ze op dezelfde emotionele bestemming uit.

Het originele *Knives Out*, in 2001 verschenen op *Amnesiac*, is een van de relatief conventionele nummers van het album. De 4:17 zijn gebouwd rond verweven gitaren, een beweeglijke baslijn, voortstuwende percussie en de spookachtige stem van Thom Yorke. De gitaartaal draagt ook de invloed van The Smiths: Johnny Marr herinnerde zich dat men hem vertelde dat Radiohead iets van zijn eigen benadering van het instrument had willen vangen.

Wat het origineel zo meeslepend maakt, is het gevoel van voortdurende beweging. De gitaren lijken rond de stem te cirkelen in plaats van haar alleen te begeleiden. Bas en drums blijven vooruit duwen, terwijl de melodie onrustig boven hen lijkt te zweven. Het resultaat is muziek die bijna hypnotisch beweegt en daaronder een gevoel van angst vasthoudt.

Dan haalt Brad Mehldau de stem weg.

En de gitaren.

Wat overblijft is de piano, de contrabas van Larry Grenadier en de drums van Jeff Ballard. Hun *Knives Out*, opgenomen voor het album *Day Is Done* uit 2005, duurt 8:29, bijna twee keer zo lang als het origineel.

Maar hier wordt het fascinerend.

In plaats van de grenzen van de compositie bloot te leggen, laat het weghalen van de bepalende elementen van de Radiohead-opname zien hoe sterk de compositie werkelijk is.

Mehldau zet de melodie van Yorke niet zomaar over naar de piano. Hij opent de architectuur van het nummer en laat het trio erin bewegen. De melodie wordt minder een bestemming dan een ijkpunt. De

harmonie wordt elastisch. En vooral het ritme wordt instabiel.

De voorwaartse drang van de originele opname wordt door Ballard omgevormd tot iets veel grilligers. De kritiek van toen wees op de donkere harmonieën, de onregelmatige lengte van de frasen, de ritmische spanning en de snelheid. Een andere recensie beschreef hoe Ballard figuren in dubbel tempo gebruikt en passages die aan breakbeats doen denken.

Waar Radiohead dus hypnotische stuwkracht creëert, creëert het trio van Mehldau ritmische instabiliteit.

Dat verschil verandert alles.

En achter de opname zit een buitengewoon detail. Volgens Mehldau zelf had het trio het stuk nog nooit samen gespeeld voordat ze de studio binnenliepen. De versie op *Day Is Done* is de eerste take. Mehldau herinnerde zich er een “wilde energie” in, en tegelijk een opmerkelijke concentratie tussen de drie muzikanten. Hij koos het bewust als opening van het album, juist vanwege dat energieke karakter.

Dat maakt de uitvoering nog interessanter. De instabiliteit is niet zomaar een trucje van het arrangement. Er vindt een echte ontdekking plaats tussen de muzikanten.

En misschien zit daar het wezenlijke verschil tussen de twee versies.

Voor Radiohead is *Knives Out* in de kern een nummer. De emotionele wereld ontstaat uit het samenspel van woorden, stem, gitaren, bas, drums en productie.

Voor Mehldau wordt de compositie zowel een nummer als een gebied.

Het herkenbare materiaal blijft, maar wordt het kader waarbinnen drie muzikanten in realtime over ritme, harmonie, dynamiek en ruimte onderhandelen. *Knives Out* gaat niet meer gewoon van begin naar einde. Het wordt iets dat kan worden uitgerekt, ontwricht en opnieuw ontdekt.

Toch is het opmerkelijke wat Mehldau niet verandert.

De onrust overleeft.

In de Radiohead-opname komt ze via de stem van Yorke, de verontrustende beelden van de tekst en die dwalende gitaarlijnen. In de interpretatie van Mehldau komt ze naar voren via donkerdere harmonie, onregelmatige frasering en ritmische spanning.

Hetzelfde psychologische landschap, een andere woordenschat.

Daarom mist wie de opname van 2005 simpelweg een “jazzcover van een Radiohead-nummer” noemt de kern. Mehldau vertaalt *Knives Out* niet van rock naar jazz. Hij test welke delen van de compositie je kunt weghalen zonder haar identiteit te vernietigen.

Het antwoord blijkt te zijn: bijna alles.

De stem verdwijnt. De gitaren verdwijnen. De compacte structuur van vier minuten verdwijnt. Het arrangement verdwijnt.

Het onbehagen blijft.

En dat is misschien het grootste compliment dat een vertolker een songwriter kan geven. Mehldau imiteert de oppervlakte van *Knives Out* niet. Hij vindt het emotionele DNA en bouwt de muziek eromheen opnieuw op.

Als de originele versie van Radiohead angst creëert binnen het nummer, haalt de versie van het Brad Mehldau Trio die angst uit het nummer en maakt er improvisatie van.

Twee talen. Twee radicaal verschillende uitvoeringen.

> ***Dezelfde duisternis eronder.***